

Referat af bestyrelsesmøde i Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

*Tirsdag den 14. november 2023, kl. 10-15, Fødevarestyrelsen, Stationsparken 31-33,
2600 Glostrup, Mødelokale E041*

Deltagere: Axel Kornerup Hansen (formand), Terje Svingen, Cathrine Juel Bundgaard, Birgitte Kousholt, Erwin Roggen, Peter Bollen, Lotte Martoft (online), Tobias Wang (observatør), Tom Bengtsen, Anne Sofie Harken Ellefsen, Louise Stab Bryndum, Sofie Reumert Biering-Sørensen, Rasmus Normann Nielsen (ref.)

Danmarks 3R-Center:

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Dagsorden blev godkendt.

2. Symposium

Evaluering af 3R Symposium 2023.

Tilfredshedsundersøgelsen foretaget blandt symposiets deltagere viste en stor tilfredshed med symposiet. Flere af deltagerne havde i tilfredshedsundersøgelsen kommenteret på konkrete dele af symposiet, ligesom mange havde fremlagt idéer til næste års symposium. Bestyrelsen diskuterede undersøgelsen, som der bestemt vil blive skelet til i forbindelse med planlægningen af næste års symposium.

Bestyrelsen ytrede også tilfredshed med symposiet. Der var generel tilfredshed med programmet og konferencelokaliteterne som helhed. Det diskuteredes dog, at man skal forsøge at bestræbe sig på en mere ligelig fordeling af oplæg om *Replacement*, *Reduction* og *Refinement*, idet dette år havde meget fokus på *Replacement*.

Muligheden for at tiltrække flere internationale gæster diskuteredes også, hvilket Danmarks 3R-Center skal have et øget fokus på i forbindelse med planlægningen af næste års symposium. I den forbindelse blev det nævnt, at vi bl.a. kan reklamere herfor på EUROTOX i 2024, som afholdes i København den 8.-11. september og EUSAAT, som afholdes i Linz, Østrig den 18.-20. september.

Der var også tilfredshed med de langt flere posters, som dette års symposium bød på. Der var derfor enighed om også at uddele posterpriser til næste års symposium. Det diskuteredes, at kriterierne, der ligger til grund for posterpriserne, skal defineres tydeligere, så der er klarhed herom til symposiet i 2024.

Muligheden for at afholde det årlige symposium et andet sted end i København diskuteredes. Der var mange argumenter, som umiddelbart gjorde København til den foretrukne by – eksempelvis, fordi størstedelen af landets forsøgsfaciliteter hører til i Københavnsområdet. Det besluttedes derfor, at symposiet i 2024 også skal afholdes i København.

I forlængelse heraf diskuteredes det, at Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde nemmere kan forsøges placeret i eksempelvis Odense eller Aarhus, idet mødet - i modsætning til symposiet - ikke strækker sig over to dage og derfor ikke i samme grad kan gøre overnatning for gæsterne nødvendig. Sekretariatet kunne dog fortælle, at et venue for Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde allerede er på plads for mødet i 2024. Bestyrelsen besluttede, at Årsmødet i 2025 skal forøges afholdt i Odense eller Aarhus.

3. Årsrapport 2023

Har bestyrelsen ideer til, hvem der skal levere det eksterne bidrag (Axel har foreslået DOSO)

Bestyrelsen diskuterede, hvem der kan tilbydes at levere et eksternt bidrag til Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2023. Det besluttedes at spørge DOSO herom. Sekretariatet kontakter DOSO.

4. Deltagelse i to projekter

- **Information requested/Portugal/Collaboration with Denmark's 3R-Center v/Tom Bengtsen**

Erwin Roggen informerede om, at man afventer tilbagemelding fra EU vedr. projektet.

- **Regulatory support til IHI EU Call: Expanding translational knowledge in minipigs**
Forespørgsel på at medvirke i Animal Welfare Advisory Board.

Bestyrelsen diskuterede tilbuddet om at medvirke i dette samarbejde. Bestyrelsen fandt ikke projektet tilstrækkeligt relevant for 3R-centeret at involvere sig i, hvorfor det besluttedes at takke nej til tilbuddet. Sekretariatet informerer projektgruppen herom.

5. Præsentation af processen relateret til fordeling af forskningsmidler v/Louise Stab Bryndum

Idet bestyrelsen i den kommende tid skal vurdere de indkomne ansøgninger om forskningsmidler, præsenterede Louise Stab Bryndum processen relateret hertil. Bestyrelsen skal på bestyrelsesmødet den 5. december udvælge de projekter, som de ønsker at indstille til støtte.

6. Sekretariatet orienterer

Sekretariatet orienterer om emner af relevans for bestyrelsen

Målskema 2023

I relation til dette punkt besluttedes det, at samtlige bestyrelsesmedlemmer gør sig nogle tanker om fremtidige målskemaer, så det bedst muligt understøtter visionen og missionen for Danmarks 3R-Center, som bestyrelsen skal arbejde med – og opnå enighed om – på workshopen efter bestyrelsesmødet den 5. december.

- **Tom Bengtsen orienterer om aktuelle emner**

Tom Bengtsen informerede om økonomien relateret til Danmarks 3R-Center. Efter at der nu er opnået klarhed over Fødevarestyrelsens budget for en længere periode fremover, giver dette mulighed for at forhandle om fortsat medfinansiering fra interessenternes side.

i. Australien/New Zealand

Tom Bengtsen kunne fortælle, at sekretariatet havde holdt et møde (online) med to repræsentanter fra universiteter i Australien (Sidney), som havde henvendt sig til Danmarks 3R-Center for at opnå viden om, hvordan vores center er organiseret, idet man her har planer om at etablere et 3R-center for Australien og New Zealand. Tom Bengtsen glædede sig over, at Danmarks 3R-Center har opnået en så stor synlighed indenfor 3R-verdenen, at vi på den måde får henvendelser fra den anden side af kloden.

ii. Interessentmøde

Tom Bengtsen kunne fortælle, at han selv og Axel Kornerup Hansen skulle afholde møde med 3R-centerets interessenter mandag den 20. november.

- **Vision og mission workshop d. 5. December**

Jacob Vinding, som skal facilitere 3R-centerets visions- og missionsworkshop, præsenterede sig selv og planen for workshoppen for bestyrelsen. Sekretariatet kunne i øvrigt oplyse, at workshoppen kommer til at foregå på Glostrup Parkhotel.

- **Forespørgsel om at DK afholder næste møde for de nationale komitéer**

I sin egenskab af bestyrelsesmedlem i Danmarks 3R-Center er Peter Bollen blevet kontaktet af Wim de Leeuw fra NCad (The Netherlands National Committee for the protection of animals used for scientific purposes) om, hvorvidt Danmark kan være værtsland for næste års møde for de europæiske nationale komiteer.

Bestyrelsen var umiddelbart positive overfor idéen, hvorfor det besluttedes, at sekretariatet kontakter Wim de Leeuw snarest for at opnå mere viden om forventningerne hertil.

Bestyrelsen diskuterede muligheden for at afholde arrangementet i forlængelse af Danmarks 3R-Centers 2024-symposium. Når sekretariatet har fået yderligere information om arrangementet, kan Danmarks 3R-Center beslutte, om det er en mulighed, som skal søges arrangeret.

- **Nationale og internationale møder**

Kommende møder/arrangementer med relevans for 3R-centeret/Udvalget

- iii. Norske nasjonale komiteen for beskyttelse av forsøksdyr, årlig seminar for alle Norges dyrevelfærdsenheder, 23. november 2023, Oslo.

Sekretariatet kunne oplyse, at man havde modtaget en invitation af den norske nationale komite til at holde et oplæg om arbejdet, som foregår i den danske nationale komite (Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer) på deres årlige møde for dyrevelfærdsorganerne. Sekretariatet har takket ja til invitationen, hvorfor Sofie Reumert Biering-Sørensen og Louise Stab bryndum deltager på mødet. Det er siden hen blevet besluttet, at Sofie og Louise efterfølgende holder et møde med det norske udvalg for at klarlægge eventuelle samarbejdmuligheder.

- iv. *Austrian 3R Days (inkl. møde i EU3Rnet), 5.-7. december 2023, Innsbruck, Østrig.*

Danmarks 3R-Center har besluttet ikke at deltage i mødet, men vil prioritere deltagelse på næste års møde i Linz (EUSAAT), som bl.a. vil inkludere et møde for de europæiske 3R-organisationer, som samarbejder i EU3Rnet.

Se i øvrigt: <https://norecopa.no/meetings/webinars-and-meetings-calendar>

7. Joint European funding principles for research involving animals v/arbejdsgruppen (Tom, Terje og Cathrine)

Arbejdsgruppen besluttede at afholde et møde snarest, hvorpå der skal formuleres nogle ønsker og tanker i forhold til, hvordan forsøgsdyrsområdet bedst muligt kan sikres bevågenhed i forbindelse med forskningsbevillinger. Arbejdsgruppens arbejde skal munde ud i en henvendelse (brev) til fondene, som skal udmønte sig i et møde med fondene. Det besluttedes, at arbejdsgruppen sender deres tanker og ønsker til sekretariatet, som formulerer henvendelsen i samarbejde med Axel Kornerup Hansen.

8. Forlængelse og øget økonomisk bevilling til 3R-Centeret

Bestyrelsen skal drøfte, hvilke tiltag, der kan tages, for at muliggøre en øget økonomisk bevilling for 3R-Centeret.

Bestyrelsen diskuterede, hvordan man kan sikre yderligere midler til driften af Danmarks 3R-Center generelt, ligesom årets rekordmange indkomne forskningsansøgninger om støtte er en tydelig indikation på, at den nuværende pulje på 1,5 millioner kr. – som i øvrigt har været konstant og uden indeksreguleringer siden 2014 – er helt utilstrækkelig.

Det besluttedes, at sekretariatet - straks efter en ny vision og mission for Danmarks 3R-Center er blevet besluttet - udarbejder et notat, hvori fremtidige ønsker for centeret skal anskueliggøres. Det udarbejdede notat skal diskuteres på første bestyrelsesmøde i 2024 (6. februar).

9. Danske virksomheders anvendelse af forsøgsdyr i udlandet v/arbejdsgruppen (Louise, Lotte og Cathrine)

Arbejdsgruppen præsenterede deres indledende arbejde i forhold til at udarbejde en tjekliste, som virksomheder kan anvende for at sikre bedst mulige dyrevelfærdsmæssige forhold i det tilfælde, at de skal have udført dyreforsøg eksternt.

Den øvrige bestyrelse ytrede stor tilfredshed med det foreløbige arbejde. Arbejdsgruppen fortsætter arbejdet og præsenterer arbejdet på bestyrelsesmødet den 6. februar 2024.

10. Sveriges 3R-Center

Lotte Martoft orienterer bestyrelsen om beslutningen vedr. lukningen/nedskæringen af Sveriges 3R-Center.

Lotte Mertoft informerede qua sin plads i den svenske nationale komite om den politiske beslutning om at nedskære det svenske 3R-center betragteligt.

Danmarks 3R-Center stiller sig stærkt undrende over den udvikling, idet trenden i Europa bevæger sig diametralt modsat, idet antallet af europæiske 3R-centre har været stærkt stigende de seneste år.

Bestyrelsen konkluderede på baggrund af den efterfølgende diskussionen herom, at det er ekstremt vigtigt, at Danmarks 3R-Center har fokus på at holde ministeren – og politikere generelt - orienteret om 3R-centerets arbejde og de vigtige resultater heraf.

11. Aage Kristian Olsen Alstrups evaluering af 3R-centeret/Udvalget og de dertil fremkomne anbefalinger [Link til rapport](#)

Det skal besluttes, hvilke af Aage Kristian Olsen Alstrups anbefalinger Danmarks 3R-Center/Udvalget skal reagere på.

Axel Kornerup Hansen gennemgik anbefalinger fra Aage Kristian Olsen Alstrups evaluering af 3R-Centeret/Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer.

Bestyrelsen havde i diskussionen heraf særlig fokus på anbefalingerne relateret til Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde (DVO Årsmøde), hvoraf man vil følge flere af disse, hvorfor sekretariatet vil arrangere næste DVO Årsmøde med skelen hertil.

Også anbefalinger relateret til 3R-centerets undervisningsmateriale om forsøgsdyr blev diskuteret nøjere. Det besluttedes, at bringe undervisningsmaterialet op på et kommende bestyrelsesmøde, idet en eventuel indsats for at udbrede kendskabet yderligere til materialet samtidig vil kræve en opdatering af materialet so helhed.

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer:

12. Samarbejde mellem UFA og Rådet for Dyreforsøg v/Axel Kornerup Hansen

Axel Kornerup Hansen foreslog, at man henvendte sig til Rådet for Dyreforsøg for at spørge ind til eventuelle forandringer på antistofproduktionsområdet, siden Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer sendte Rådet for Dyreforsøg dets anbefalinger herom.

Anbefalingerne kan i øvrigt læses her:

[https://natud.dk/fileadmin/user_upload/UFA/Udtalelser_og_rapporter/Anbefaling_vedr_antistoffer_2 .pdf](https://natud.dk/fileadmin/user_upload/UFA/Udtalelser_og_rapporter/Anbefaling_vedr_antistoffer_2.pdf)

Det besluttedes, at Axel Kornerup Hansen formulerer et spørgsmål i samarbejde med sekretariatet.

13. Opinion of the National Committee subgroup on the EURL ECVAM Recommendation on Non-Animal-Derived Antibodies (The EURL ECVAM Recommendation on Non-animal Derived Antibodies) v/Erwin Roggen

Erwin Roggen har formuleret en række kommentarer til rapporten, som det besluttedes at indsende til arbejdsgruppen under EURL ECVAM.

14. Eventuelt

Terje Svingen bemærkede, at begrebet "NAM's" desværre havde opnået to forskellige betydninger (Non Animal Models / New Approach Methodologies), hvorfor det pointeredes, at det var vigtigt, at vi i Danmarks 3R-Center forholdt os hertil.

Det besluttedes, at tage emnet om definition af dette og andre relevante begreber indenfor 3R-området op på bestyrelsesmødet 6. februar 2024.